

Radosni smo što posjećujemo svoju Staru domovinu

Mato Mojaš

I ove godine došla su nam naša braća i sestre iz dalekih krajeva da vide svoje najmilije, da posjete pejzaže, mjesta, i sela u kojima su mladenačke dane provodili, a njihovi potomci da su upoznaju s krajem kojeg su samo dočaravali na osnovu osjećajnih razgovora u krugu roditelja i ostalih mještana. Taj kraj kojeg su davno ostavili i s puno žalosti i tuge se od njega odvojili, sada im ispunja život raspoloženjima, razdraganim osjećajima, raznovrsnim utiscima, lijepim zapažanjima i doživljajima.

Došli su ispunjeni radošću, osjećajima ljubavi i patriotizma. Stupili su na tlo svoje zemlje i srce im je zaigralo ugledavši vedrinu i sunce koje obasjava njihovu Staru slobodnu domovinu.

Od oduševljenja ne znaju što bi prije željeli vidjeti i o čemu razgovarati. Sve hoće saznati, a tako isto i ispričati svoje životne prilike, o životu i radu naših iseljenika.

— »Svake godine među nama čuju se razgovori i dogovori u našim domovima, društvenim prostorijama, klubovima i organizacijama o našem Starom kraju. Ističu se želje i donose odluke o grupnim i pojedinačnim posjetama. Obavljaju se pripreme da se dođe na viđenje, u posjetu starim roditeljima, rodbini i svom zavičaju. Koliko samo riječi i očekivanja sretnog trenutka odlaska i dolaska među naše najmilije, u naš ispunjen osjećajima dragi kraj i da vidimo milu našu domovinu kako napreduje i kako se razvija.«

U dogovoru s iseljeničkim organizacijama, kao prošlih, tako su i ove godine Matice iseljenika svake republike organizirale prihvatanje i putovanja iseljeničkih grupa po Jugoslaviji.

Dolazak prvih grupa spada u vrijeme održavanja Iseljeničkog tjedna, kada se iseljenici iz raznih zemalja nađu okupljeni na zajedničkim svečanostima. Prve proslave i

priredbes Iseljeničkog tjedna održane su 1954. godine u Zagrebu. Od tada pa do danas centralne proslave tjedna održavale su se svake godine u raznim mjestima. Godine 1955. glavna proslava Iseljeničkog tjedna bila je u Beogradu, 1956. u Ljubljani, 1957. u Ohridu i Skopju, 1958. u Sarajevu, 1959. u Splitu, 1960. u Novom Sadu — Subotici i Paliću.

Druga turneja Matice iseljenika Hrvatske — u Dubrovniku
22. srpnja 1961.

Najznačajnije svečanosti ovogodišnjeg osmog Iseljeničkog tjedna održavale su se u Sloveniji i to u Ljubljani, Postojni i na Bledu u vremenu od 1. do 7. srpnja. Na ovoj manifestaciji, kao i na proslavama koje su se ranije održavale, dolazila je do izražaja suradnja i veza između naših naroda i naših jugoslavenskih iseljenika. Isto tako ispoljio se izražaj osjećaja priznanja i zahvalnosti svima iseljenicima koji su moralno i materijalno na razne načine pružili podršku i pomoć Staroj domovini, a osobito našim narodima za vrijeme narodnooslobodilačke borbe i poslije rata na obnovi, izgradnji i razvoju naše zemlje. Ove godine svečanosti su ispunjene još većim manifestacijama jer su se održavale u Jubilarnoj godini kada naši narodi slave 20 godišnjicu narodnog ustanka, a Matica iseljenika Slovenije 10 godišnjicu osnivanja.

Na svečanim priredbama 3., 4. i 5. srpnja u glavnom gradu NR Slovenije u Ljubljani, u Postojni i na Bledskom jezeru okupio se velik broj iseljenika, čule su se bratske riječi koje su odzvanjale širom naše zemlje i svuda gdje žive braća našeg porijekla. Širio se izliv nacionalnog osjećaja i sjedinio s izražajnim manifestacijama i svečanostima nacionalnog praznika Jugoslavije, 4. srpnja — Dana borca, kada su narodi Jugoslavije proslavljali svoju dvadesetogodišnjicu oružanog ustanka, godišnjicu herojskih podviga u oslobodilačkoj borbi.

U okviru tradicionalnog Iseljeničkog tjedna Matice Jugoslavije organizirale su turneje po Jugoslaviji. Matica iseljenika Hrvatske organizirala je prvu turneju od 16 dana koja se uključila u centralnu proslavu Iseljeničkog tjedna u Sloveniji. Turneja je iz Zagreba krenula 21. lipnja preko Banja Luke, Jajca, Travnika, Zenice u Sarajevo. Iz Sarajeva nastavila je put i grupa od 40 iseljenika stigla je 23. lipnja autobusom u Dubrovnik. Članove grupe dočekali su predstavnici Kotarskog odbora Matice iseljenika. Među ovim iseljenicima nalazila su se i dva člana odbora Hrvatske bratske zajednice Ovčarić Ivan i Luketić. Potječu iz raznih krajeva naše zemlje: Iz Istre, Bjelovara, Zagorja, Like, Gorskog Kotara, a većina ih je koji su nakon trideset i više godina došli prvi put u posjetu svojoj rođenoj domovini, a dvanaest ih je rođeno u SAD. U grupi našli su se članovi triju generacija; otac, kćerka i unuka.

Prvo veče na terasi hotela »Petka« gdje su otsjeli, prikazani su im dijapozitivi u bojama, te su se tako iseljenici odmah po dolasku upoznali sa znamenitostima i ljepotama u Dubrovniku i okolici. Dobili su albume Dubrovnika i razne edicije. Drugog dana 24. lipnja organizirano je razgledanje grada, Lapada i novosagrađenih objekata. U 11 sati u Kinu »Jadran« prikazana su dva turistička filma: Dubrovačke ljetne igre i Povratak sa sunca. Nakon toga priređen je svečani prijem od strane Narodnog odbora općine Dubrovnik i Kotarskog odbora Matice iseljenika Hrvatske, u atriju Radničkog doma. Iseljenike je pozdravio predsjednik NO općine drug Veljko Betica i potpredsjednik Kotarskog odbora Matice iseljenika drug Zvonko Goić. U ime grupe iseljenika pozdravni govor je održao Ivan Ovčarić koji se zahvalio na dočeku i prijemu, istakao divljenja o svemu što su vidjeli i naglasio: »Želimo da nastavite s radom kao što ste radili u ovih 15 godina, i da kad ponovno dođemo vidimo nove uspjehe«.

Iseljenik Nikola Bartulović u ime učesnika druge turneje Matice iseljenika Hrvatske zahvaljuje se na prijemu

Iseljenicima su na rastanku podijeljene spomen slike snimljene prilikom razgledanja grada. Ispraćaju je prisustvovala drugarica Henrieta Ređo, tajnik Kotarskog odbora Matice iseljenika Hrvatske s članovima odbora. Srdačan stisak ruke i još nekoliko ugodnih riječi na rastanku i »Dovidenja!«.

Brodom su odputovali u Split, pa preko Sibenika, Zadra, Karlobaga, Senja i Crikvenice u Opatiju i Rijeku. Iz Opatije produžili su u Pulu, Portorož i Kopar, a 3. srpnja stigli su u Ljubljani na priredbe Iseljeničkog tjedna. Uoči tog dana stigla je iz Beograda u Ljubljani i turneja Matice iseljenika Srbije, Makedonije, Bosne i Hercegovine. Nakon prisustvovanja priredbama svi učesnici Iseljeničkog tjedna otišli su na Bled. Članovi turneje Matice iseljenika Hrvatske iz Bleda došli su u Zagreb. Sutradan pravili izlet u Karlovac i na Plitvička jezera, a 6. srpnja turneja je završila u Zagrebu.

Izletnici turneje Matice iseljenika Srbije, Makedonije, Bosne i Hercegovine preko Postojne, Opatije, a zatim preko Rijeke, Zadra, Sibenika i Splita stigli su 9. srpnja u Dubrovnik i ostali dva dana. Iz Dubrovnika put se nastavio po programu preko Konavala, Hercegovog, Boke Kotorske, Miločera i hotel-grada Sv. Stefana, pa preko Lovčena u Cetinje i dalje u Titograd. Izletnici su preko planine Čakor i Andrijevice stigli u Peć, a preko Prizrena u Prištinu. Posjetili su spomenik Kosovskim junacima i Muratovo tuble na Kosovom polju. Iz Prištine nastavili su put za Studenicu, Kraljevo, pa preko Oplenca, Topole i Avale u Beograd gdje se turneja od 18 dana završila 19. srpnja.

Matica iseljenika Slovenije organizirala je turneju od 7 dana. Učesnici ove turneje nakon proslave Iseljeničkog tjedna u Ljubljani krenuli su preko Rijeke brodom do Dubrovnika. Iz Dubrovnika pravili su izlet na Lokrum, te nakon zadržavanja od jednog dana nastavili su put za Sarajevo i Beograd. U Beogradu su se zadržali dva dana i odputovali put Zagreba, pa autobusom u Otočac i sedmi dan turneja je završila u Ljubljani.

Druga turneja Matice iseljenika Hrvatske krenula je 15. srpnja iz Zagreba za Sisak, SlavonSKI Brod, Osijek, Belje, Sombor, Novi Sad i Beograd. Nakon razgledanja grada izletnici su nastavili putovanje u Zupanj, Tuzlu i Sarajevo. Posjetili su Ilidžu, pa Jablanicu, te preko Mostara stigli 21. srpnja autobusom u Dubrovnik. Iseljenicima je također priređen doček i isto veče im se prikazali dijapozitivi u bojama o historijskim spomenicima i prirodnim ljepotama Dubrovnika i dubrovačkog kraja. Drugog dana obilazili su znamenita mjesta i velikim interesom i pažnjom posmatrali život u Dubrovniku. U 12 sati tog dana priređen im je svečani prijem u Radničkom domu »Ivo Mordin-Crni«. Prisustvovalo je svih 27 članova ove turneje. Većinom pripadaju stariji iseljeničkoj generaciji jer su iselili prije prvog svjetskog rata. Nijedan od njih nije iselio stariji od 17 godina, a većinom još kao djeca od 12 do 15 godina, na što ih je natjerala teška životna borba za opstanak. Žive u Australiji, New Zealandu i na Američkom kontinentu. Bili su veseli i raspoloženi, puni utisaka i doživljaja. — »Nijesmo mogli ni u mašti predstaviti da je sve ovako — divna je naša zemlja i sposoban je naš narod«. — Pozdravio ih je predsjednik Narodnog odbora općine Dubrovnik i zaželio im ugodan boravak. U ime iseljeničke turneje uzvratilo je pozdravnim govorom iseljenik Nikola Bartulović, predsjednik kulturnog društva »Maršal Tito« u Aucklandu, a rodom iz Suđurca na Hvaru. Istakao je zahvalnost na lijepom dočeku, susretljivosti i prijemu. Zaželio je nove uspjehe u izgradnji Jugoslavije, kojim se napretkom ponose naši narodi koji žive u njoj, i van nje, na svim kontinentima svijeta.

U razgovoru na prijemu Nikola Bartulović priča o kulturnom životu naših iseljenika u najvećem gradu New Zealanda u Aucklandu. — »Mi smo 1932. godine osnovali Jugoslavensko dobrotvorno društvo. Društvo je davalo pomoć onima koji su ostali bez zarade ili dolazili u težak položaj zbog bolesti u obitelji i slično. Na taj način međusobno smo se pomagali, a i kulturno zabavljali u društvenim prostorijama. Kad je buknuo drugi svjetski rat, pomagali smo naš narod u Staroj domovini. Svi smo kao jedan prišli aktivnom radu da bi pomoć bila što veća. Pratili smo događaje i veselili se pobjedama partizana koji su vodili borbu za oslobođenje. Sakupljali smo pomoć za

narodnooslobodilačku vojsku. Davali smo novac, prikupljali vunu, robu, hranu, stoku... sve što smo mogli i slali u domovinu. Kad smo 1943. godine slavili pobjede partizana promijenili smo naziv našem društvu, te mu dali ime »Maršal Tito«, koje ime društvo i danas nosi. Društvo broji 500 aktivnih članova, dok sa članovima obitelji brojnost članstva je mnogo veća. U društvenim prostorijama održavamo sastanke, priredbe, plesove i razne zabave. Tu se sakupljamo i društveno zabavljamo i kad se nađemo na okupu izgleda nam kao da smo u Jugoslaviji, Omladina je vrlo društvena i voli priređivati priredbe i zabave. Svakle godine održavamo veliki ples kada se pleše u narodnim nošnjama. Toj svečanosti prisustvuje načelnik i predstavnici grada Oaklanda i mnoštvo naroda. U skoroj budućnosti namjeravamo graditi novu veliku društvenu zgradu. Zemljište smo već kupili. Društvo i danas dava pomoć pojedinim članovima u potrebi.«

Iseljenike izletnike ispratili su 23. srpnja predstavnici Kotarskog odbora Matice iseljenika Hrvatske. Otputovali su brodom »Proleterka« u Split, te iz Splita nasatavili put u Šibenik, Zadar, Gospić, Plitvice, Karlovac i Zagreb, gdje se 28. jula završila druga turneja od 14 dana.

Treća turneja Matice iseljenika Hrvatske krenula je iz Zagreba 10. kolovoza u Varaždin, Ptuj, Celje, Velenje, Ljubljano, Bled, Kranjsku Goru, Vršič, Soču, Trenta, Bovec, Novu Goricu, Škocjansku Jamu, Kopar, Pulu, Limski zaljev, Opatiju, Delnice, Skrad, Rijeku, Crikvenicu, Senj, Karlobag, Zadar, Šibenik, Preko, Kali, Kukljicu te preko Zadra, Gospića, Ličkog Osika u Plitvice. Iz Plitvica nastavio se put u Karlovac i Zagreb-Sisak-Zagreb, gdje se 22. kolovoza završila ova treća turneja od 13. dana.

Svake godine sve veći broj naših iseljenika posjećuje našu zemlju. Dolaze u turnejama organizirano preko Matice Jugoslavije i posebno u grupama koje priređuju društva i klubovi. Veliki broj dolazi i pojedinačno. Tako je odlazak jedne grupe uredio August Kollander Travel Bureau 6419 St. Clair Avenue Cleveland 3. Ohio, a prevoz i organizaciju za izlet u Staroj domovini preuzeo je »Centroturist« u Zagrebu. Grupa je stigla 25. lipnja avionom u Zagreb a predvodila je Mrs. Mary Kralj članica odsjeka 99 Hrvatske bratske zajednice u Clevelandu. Cilj im je bio razgledanje jugoslavenskih krajeva. Grupa od devet iseljenika nakon razgledanja grada krenula je na put u Sarajevo, Mostar, a 28. lipnja stigla je u Dubrovnik, gdje se zadržala do 30. lipnja ujutro. Predstavnici Kotarskog odbora Matice iseljenika priredili su učesnicima grupe prijem i izlet na Lokrum. Iz Dubrovnika su prosljedili u Split i Plitvice.

Na području kotara Dubrovnik mnogo ih je boravilo i zadržavalo se duže i kraće vrijeme. Dolazili su u posjetu i na viđenje. Vukla ih je želja da vide svoj kraj, svoju rodbinu, prijatelje i znance — da vide Jugoslaviju. Među njima su i oni koji su već nekoliko puta došli u ljetnim mjesecima. U našoj sredini nalazio se tri mjeseca i Nikola Vojvodić iz Californije, poznati ljubitelj Dubrovnika

i organizator pomoći Dubrovačkoj bolnici. Zadržao se kraće vrijeme iseljenik-turist Nikola Tesmanić koji je u ime iseljenika održao pozdravni govor na prijemu kod Maršala Tita u New-Yorku, u danima zasjedanja Organizacije Ujedinjenih nacija prošle godine. Kotarski odbor Matice iseljenika priredio mu je prijem i organizirao izlete u okolicu. U našoj sredini nalazio se i iseljenik Zvonimir Gezan-Livačić, direktor Jugoslavensko-čilenske banke u Punta Arenas — Chile, te Đuraš Antun rodom iz Dubravke (Mrcina), a živi u Californiji i mnogi drugi naši zemljaci, dragi nam gosti i prijatelji.

Svima želimo vesele dane boravka u Staroj domovini, a sretan odlazak u novu domovinu. Želimo da se naša suradnja i odnosi sve više zbližuju i razvijaju, i da raznorodne uzajamne kulturne veze i pomoći dolaze do izražaja.

Predsjednik NO općine Dubrovnik drug Veljko Betica pozdravlja iseljenike Prve turneje Matice iseljenika Hrvatske na prijemu u Radničkom domu